

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

ปัจจัยที่มีกระทบต่อการยอมรับ โครงการขยายผล
โครงการหลวงกลุ่มน้ำปิงตอนบนของเกษตรกรใน
จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน

นางสาวชนิษฐา ชันทอง

ปริญญา

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รศ.ดร.ชนนศ ศรีวิชัยคำพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
รศ.ดร.กาญจนา โชคถาวร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของเกษตรกรในเขตพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงกลุ่มน้ำปิงตอนบนจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาถึงปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยด้านสังคม ต่อการยอมรับโครงการขยายผลโครงการหลวงกลุ่มน้ำปิงตอนบนของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมโครงการขยายผลโครงการหลวงกลุ่มน้ำปิงตอนบนของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ โดยเก็บตัวอย่างจากเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 500 ตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา ในส่วนของการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการยอมรับโครงการขยายผลโครงการหลวงกลุ่มน้ำปิงตอนบนได้ใช้แบบจำลองโลจิต (Logit model) เปรียบเทียบกับแบบจำลองโพรบิต (Probit model) โดยวิธี Maximum Likelihood Estimate

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปพบว่าเกษตรกรตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 57.80 เป็นเพศชาย มีอายุในช่วง 41 – 50 ปี ร้อยละ 30.80 ด้านอาชีพส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร ร้อยละ 71.20 ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษา ร้อยละ 28.80 มีสถานภาพสมรสแล้วถึงร้อยละ 85.00 จำนวนสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 2 – 4 คน ถึงร้อยละ 66.00 แรงงานในครอบครัว 2 – 3 คน ร้อยละ 78.00 และมีการจ้างแรงงานจำนวน 1 คน ร้อยละ 56.00 รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนประมาณ 84,952 บาทต่อปี ในด้านสถานะหนี้สินครัวเรือนส่วนใหญ่มีหนี้สินถึงร้อยละ 49.40

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการยอมรับโครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ความไว้วางใจในตัวเจ้าหน้าที่ประจำโครงการเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดมีผลต่อโอกาสที่เกษตรกรจะเข้าร่วมโครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 79.52 รองลงมา ได้แก่ การที่สมาชิกในครอบครัวเข้าร่วมประชุม/อบรมภายใต้โครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบน การทราบว่าโครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนมีผลดีต่อการพัฒนาอาชีพและด้านอื่นๆ และการกู้เงินจากโครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนเพื่อทำการเกษตร มีผลต่อโอกาสที่เกษตรกรจะเข้าร่วมโครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนจะเพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 51 – 70 ส่วนเพศของเกษตรกร สิทธิในการถือครองที่ดิน ทำการเกษตร การทราบว่ามีการเสริมสร้างศักยภาพทางการตลาดด้วยการรวมกลุ่มและพัฒนาระบบตลาดชุมชน สถานภาพสมรส การกู้เงินจากโครงการของรัฐบาลเพื่อทำเกษตรกรรม การรู้จักหน่วยงานสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง(องค์การมหาชน) และระดับการศึกษาของเกษตรกร โดยปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อโอกาสที่เกษตรกรจะเข้าร่วมโครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนจะเพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 31 – 50 นอกจากนี้ยังพบว่าการไม่ได้รับการศึกษาของเกษตรกรมีผลต่อโอกาสที่เกษตรกรจะเข้าร่วมโครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนเพิ่มขึ้นน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 28.16 เท่านั้น

นอกจากนี้ยังพบปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบน ได้แก่ ปัญหาการขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรบนพื้นที่สูง ปัญหาการขาดแคลนตลาดรองรับผลผลิต ปัญหาการขาดเงินทุนในการทำเกษตร ปัญหาการไม่เข้าใจเทคโนโลยี ปัญหาขาดแคลนพื้นที่เพาะปลูกหรือเกษตรกรมีพื้นที่เพาะปลูกจำกัด และปัญหาด้านการคมนาคมเพื่อขนส่งผลผลิต ในขณะที่ด้วยกันเกษตรกรได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการภายใต้โครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบน ได้แก่ โครงการควรสนับสนุนการลงทุนหรือให้ปัจจัยทางด้านการผลิต ควรจัดหาระบบชลประทานเพิ่มเติมในบางพื้นที่ ควรแนะนำหรือจัดหาตลาดรองรับผลผลิตให้มากขึ้น ควรส่งเสริมการปลูกพืชให้หลากหลายมากยิ่งขึ้น และควรร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการจัดการด้านการคมนาคมขนส่งในบางพื้นที่

Thesis Title	Factors Affecting the Adoption of Upper Ping River Royal Project Extension of Farmers in Chiang Mai Province		
Author	Ms. Kanitta Khanthong		
Degree	Master of Economics		
Thesis Advisory Committee	Assoc. Prof. Dr.Thanes Sriwichailamphan	Advisor	
	Assoc. Prof. Dr.Kanchana Chokethaworn	Co-advisor	

ABSTRACT

This research has the objectives to study general information of the farmers in Chiang Mai province, to understand the factors affecting the adoption of Upper Ping River Royal Project Extension of farmers in Chiang Mai province and to learn about problems and obstacles faced as well as suggestions given by the farmers in term concerning the Upper Ping River Royal Project Extension. Information was collected from 500 samples of farmers in Chiang Mai who were identified by accidental sampling method. The analysis on general information was based on descriptive statistics while that on farmers' adoption was performed upon the results of Logit model regression comparing with Probit model regression by using Maximum Likelihood Estimate Technique.

The study found that the predominant features of the sampled farmers could be described as being male (57.80%), aged 41-50 (30.80%), Thai peoples who living in highland (71.20%), non-educational (28.80%), married (85.00%), having 2-4 family members (66.00%), with 2-3 household labors (78.00%), hiring one farmhand (56.00%), earning on the average 84,952 baht annual family income and with household debt 49.40%

On factors affecting farmers' adoption, it was found that the confidence in the staff will was the primary decisive factor increasing the likelihood for farmers to join the Upper Ping River

Royal Project Extension by 79.52%. The next most influential factors likely to improve the chance for farmers' adoption by 51-70% included the family member of farmers had participation in relevant meeting/training sessions, recognition of farmers that the Upper Ping River Royal Project Extension was good for professional development and loaning money from the Upper Ping River Royal Project Extension. Those factors contributable to 31-50% increase in the rate of farmers' adoption were found to be gender, land ownership rights, the recognition of market enhancing by grouping and developing community market system, marriage status, loaning money from government, knowing the organization (High Land Research and Development Institute; HRDI) and education level. Moreover, non-educated farmers appeared to be able to increase by only 28.16%.

Problems and constraints reported by farmers to join the Upper Ping River Royal Project Extension included lack of farm implements water shortage for highland agriculture, lack of market extent to accommodate the farm products, the shortage of money for agriculture, lack of knowledge in farming technology, farm land scarcity or limited farm area and problem of transportation. Meanwhile, the suggestions given by the farmers were related their wish to get financial or production input support, more irrigation system to be established in some areas, supply more productivity markets, promote more diversified cropping and the Upper Ping River Royal Project Extension should be cooperated with the government to provide transportation in some areas.